

RAZGOVOR Ivica Šimić i Vitomira Lončar, osnivači i

Helena BRAUT

U oči proslave 20. rođendana zagrebačkog kazališta Mala scena, koji će se svečano održati u utorak, 8. prosinca, i predstavljanja prigodne monografije autorice i urednice Katarine Kolega, razgovarali smo s Vitomirom Lončar, ravnateljicom i producenticom, i Ivicom Šimićem, umjetničkim ravnateljem tog popularnog teatra za djecu.

■ **Zašto ste na stranice Male scene stavili citat Rudolfa Steinera: »Naš kazališni život nije se dao razdvojiti od našeg svakodnevnog života. Stvarati kolektivno bilo je isto što i živjeti kolektivno«?**

- **Lončar:** Zato što je to istina i o našim životima i čim sam vidjela tu rečenicu, znala sam da je to - to.

■ **Šimić:** To najtočnije označava cijeli naš život. Naš je život kazalište Mala scena, a sve što smo stvorili, stvorili smo životom u obitelji i zajedničkim stvaranjem. Tako će i ostati!

■ **Kako ste se odlučili osnovati vlastito kazalište?**

- **Šimić:** Bili smo jako nesretni u angažmanu ZKM-a. Nakon godina i godina čekanja na vlastitu dvoranu, ulaskom u Teslinu sva energija jednostavno je nestala. Tada smo odlučili započeti graditi svoje kazalište koje će imati onu istu energiju u kojoj smo živjeli godinama u PIK-u u Preradovićevoj ulici.

■ **Lončar:** Nije to bilo baš da smo mi »odlučili« osnovati kazalište. Mi smo jednostavno počeli raditi izvan institucije i s vremenom su se stvari složile same od sebe tako da je nastala Mala scena.

■ **U kojim se okolnostima to dogodilo baš na adresi Medveščak 2?**

- **Lončar:** Na Medveščaku 2 našli smo se igrom slučaja. Flora Devčić, bivša ravnateljica Muzičke omladine, rekla je Zvezdana Ladika da postoji prostor u blizini njezina stana koji bi bio dobar za kazalište. I tako smo, zahvaljujući ljudima koji su prepoznali naše ideje, uselili u prostor 1988., a godinu dana kasnije otvorili pravo kazalište.

■ **Kakva Vas sjećanja vežu uz te prve dane i kakva su tada bila očekivanja?**

- **Lončar:** Silna energija i želja da učinimo nešto važno i dobro.

■ **Šimić:** Zbrkana. Znam da nisam ništa očekivao. Nadali smo se da će publika prepoznati naša nastojanja da gradimo Zagreb darujemo novi kazališni prostor, jedini sagrađen bez pomoći društvene zajednice, entuzijazmom nas koji smo ga gradili. Kad nitko nije uopće obratio pažnju na tu činjenicu, kad nam praktički nitko nije došao na

otvorenje kazališta osim Nade Subotić, shvatio sam da je to veliki događaj bio samo za nas. O budućnosti nismo razmišljali. Išli smo od predstave do predstave i polako gradili svoju budućnost.

■ **Kakve su danas Vaše prve asocijacije na predstavu kojom je kazalište službeno počelo - »Prava stvar« Toma Stopparda?**

- **Šimić:** »Prava stvar« je moja prva profesionalna kazališna režija i njezin uspjeh otvorio mi je vrata za daljnje režije i ulazak u profesionalni redateljski život. Naravno da u mom životu ta predstava zato ima posebno mjesto, ali ona je posebna i zbog toga što smo se njome upoznali s Tomom Stoppardom, a zahvaljujući njoj u Malu scenu je došao i Vlado Habunek. »Prava stvar« jedna je od prekretnica u našim životima.

■ **Lončar:** Uloga Annie u »Pravoj stvari« moja je najdraža uloga u životu i donijela mi je trenutke istinske vjere u to da radim »neku pravu stvar«. Nikad prije niti poslije u životu nisam se na sceni tako osjećala i uistinu bila lice koje sam igrala.

■ **Koja Vam je najdraža predstava u 20 godina Male scene i zašto?**

- **Lončar:** Teško je to reći, ali posebno bih kao glumica izdvojila »Pierrotta«, »Rodu i lisca« i »Život puta 3«, a kao producentica jednostavno ne mogu ništa izdvojiti.

■ **Koje su osobe ponajviše utjecale na Vaš rad, a što Vam je ili tko najviše odmagao da**

prođe kroz život ostavi traga, no, Vlado Habunek i Zvezdana Ladika posebno su utjecali na razvoj Male scene. Na mene kao glumicu najviše je utjecala Neva Rošić. A o odmaganju ne bih govorila. I oni koji su nam odmagali, pomogli su nam da očvrstimo i dodatno razvijemo i izbrusimo svoje mogućnosti.

■ **Što smatrate svojim najvećim uspjehom?**

- **Šimić:** Opstanak kazališta Mala scena i njezin repertoar.

■ **Lončar:** To što smo preživjeli, zatim što smo napravili kazalište koje je ostalo svoje i posebno u vremenu u kojem to uistinu nije jednostavno te što smo otvorili vrata mladima.

■ **Kako su se predstave »Pale sam na svijetu« i »Kraljevna na zrnu graška« uspjele tako dugo održati na repertoaru?**

- **Šimić:** Zbog naše karizme i ljubavi koju nesebično i Vitomira i ja dijelimo djeci pa nam djeca vjeruju i uzvraćaju ljubav. Ne mislim da se dugovječnost tih predstava može objasniti samo estetičkim analizama.

■ **Lončar:** Zato što su sjajne predstave igrane s neizmjenom ljubavlju i rijetko viđenom energijom, a publika to prepoznaje. Te se dvije predstave nisu »održavale« na repertoaru, nego su bile i ostale svježe, uvijek

Ivica Šimić: U hrvatskom kazalištu za mladu publiku smeta me komercijalizam, prevelika vezanost za obrazovni sustav, kukavičluk u odabiru repertoara, ponavljanje jedno te istih naslova i potpuni autizam spram društvene realnosti

Napravili smo k

do nekih ciljeva ne stignete brže?

- **Šimić:** Najviše mi je pomogao Vlado Habunek jednom rečenicom da me »... nitko ne bu naučil režirat«, a Ray Nusslein i njegove predstave imale su najveći utjecaj na mene. Oni koji su mi odmagali ili propustili pomoći, znaju tko su bolje od mene. Najveći je, međutim, problem mojega stvaranja ustajalo - st hrvatske kazališne situacije koja je najveći neprijatelj bilo kakvoj inovativnosti i promjeni, te nedostatak šireg konteksta (znanja) koji bi pomogao boljem razumijevanju repertoara Male scene.

■ **Lončar:** Svaki čovjek koji

Sudbina večernje scene

Vjerujete li da ćete opet moći pokrenuti večernju scenu?

- **Šimić:** To nitko ne zna, možda. Mi smo večernjom scenom pokazali da bi hrvatsko kazalište u repertoarnom smislu moglo imati dimenziju više. Nekim smo naslovima afirmirali mlade glumce (»Dokaz«, »Stvar je u obliku«), a nekim već afirmiranim glumcima omogućili velika umjetnička ostvarenja (»Život puta 3«, »The Blue Room«, »Dokaz...«). Večernja scena ispunila je svoju svrhu.

■ **Lončar:** U dogledno vrijeme nećemo ponovo otvoriti večernju scenu jer smo se strateški odlučili za drugačije kazalište. Mogu reći da su svi naslovi koje smo postavili bili važni i ostavili su duboki trag u našem glumištu. Za taj projekt veže me puno radosti, ali još više stresa zbog nedostatka sredstava i nemogućnosti da ostvarimo sve ono što smo mislili da bi trebalo.

ravnatelj kazališta Mala scena koje slavi 20. rođendan

Vitomira Lončar:
Kazalište za djecu treba biti suputnik djetetu na njegovu putu odrastanja

■ **Koje Vam je gostovanje najvažnije, možda Australija?**

- Šimić: Gostovanje u Sydneyjskoj operi samo je dragulj u kruni i vrhunac svih gostovanja »Padobranaca«. Kad bih morao izdvojiti neko gostovanje, onda je to možda prazna »Padobranaca« u Bologni 8. ožujka 2006. na festivalu Visioni di futuro/Visioni di teatro.

Lončar: Presudna je, daka-ko, bila kvaliteta naših predstava jer ne možete propustiti svih pet kontinenata i igrati na najvažnijim festivalima u svijetu samo zato što nekoga poznajete. Jedino smo kazalište iz Hrvatske koje je ikad igralo na sceni Sydneyjske opere i Centra Kennedy u Washingtonu, a sljedeće godine imat ćemo 12 izvedbi na sceni Barbican centra u Londonu. Osobno mi je važno svako gostovanje, svaka izvedba i ne igram drukčije u New Yorku ili Otočcu. Predstava uvijek mora biti - do kraja i najbolja.

■ **Koja je istinska uloga teatra za djecu?**

- Šimić: Kazalište za mladu publiku je - kazalište i njegova je uloga u životu djece najprije usmjerena k estetskom odgoju putem umjetnosti. Kazalište za djecu je »svjetiljka u noći«, kako je davno napisala Zvezdana u »Kraljevni na zrnju graška«.

Lončar: Kazalište za djecu treba biti suputnik djetetu na

azalište koje je ostalo svoje

novce i nakon više od 23 godine igranja.

■ **Kao znalci u kazalištu za djecu, čemu stremite i što Vam najviše smeta u domaćem teatru za najmlađe?**

- Šimić: Želimo razviti autorsko kazalište za djecu koje će voditi dijalog s europskim kazalištem za mlade i biti jedno od onih kazališta koje uspostavlja kriterije, a ne slijedi ih. U hrvatskom kazalištu za mladu publiku smetaju me komercijalizam, prevelika vezanost uz obrazovni sustav, kukavičluk u odabiru repertoara, ponavljanje jednih te istih naslova i potpuni autizam spram društvene realnosti.

Lončar: Najviše me smeta

konfekcija u domaćem kazalištu za djecu i nedostatak želje da se uđe u rizik.

■ **Zašto ste morali odustati od festivala Mliječni zub?**

- Šimić: Nismo više imali dinamičke moći, ljudstva niti novca za održavanje visoko kvalitetnog festivala, a nešto polovično nismo htjeli raditi. Mnogi su doživljavali Mliječni zub kao naš »privatni festival« pa ga nisu adekvatno niti pratili niti financirali. Nismo imali pravu, konstruktivnu podršku.

Lončar: Nedostatak novca, ljudi i na kraju - zdravlja. Kad se govori o Maloj sceni, uvijek treba imati na umu da kancelarija u kojoj se rade svi poslovi

7 Za gostovanja bila je presudna kvaliteta naših predstava jer ne možete propustiti svih pet kontinenata i igrati na najvažnijim festivalima u svijetu samo zato što nekoga poznajete. Jedino smo kazalište iz Hrvatske koje je ikad igralo u Sydneyjskoj operi i Centru Kennedy u Washingtonu

izvan scene ima doslovce devet kvadrata, cijelo kazalište (uključujući i tu kancelariju) manje od 200 kvadrata i da treba održavati brojku od više od 500 izvedbi godišnje u takvim uvjetima i sa samo sedam zaposlenih ljudi koji opslužuju cijelo kazalište.

■ **Držite li da je Mala scena promijenila scenu za djecu i mlade, u kojoj mjeri i čime?**

- Lončar: Mala scena u potpunosti je promijenila scenu za djecu i mlade u Hrvatskoj, a odgovor na pitanje u kojoj mjeri i čime, može se pronaći u monografiji koju smo upravo objavili. Monografija ima gotovo 400

stranica i pokušava odgovoriti baš na to pitanje!

Šimić: Svakako smo promijenili krajolik hrvatskog kazališta za djecu naslovima i autorima koje smo doveli, gledanjem na kazalište za djecu kao na umjetničke, a ne pedagoške djelatnosti, autorskim predstavama koje su doživjele globalni uspjeh, ali i organizacijom kazališta bitno različitom od ostalih kuća. Postavili smo kriterije koji se ne mogu ignorirati i koje mnoga kazališta slijede i uvažavaju. Među-

narodnim uspjesima Male scene cijelo je hrvatsko kazalište zauzelo važno mjesto u svijetu.

■ **Što je bilo presudno za Vaše međunarodno povezivanje, stjecanje dobrih kontakata i što su Vam oni donijeli?**

- Šimić: Redateljski seminar u Esslingenu 1993. donio mi je kontakt sa svim istaknutim autorima i redateljima u Europi. Kroz zajednički rad, koprodukcije, ali i kulturno političkim radom unutar ASSITEJ-a postao sam dio europskog kazališta. Upravo to - biti dijelom europskog kazališnog korpusa - najveće je postignuće Male scene.

njegovu putu odrastanja.

■ **Biste li mogli izdvojiti ulogu i funkciju koju smatrate najvećim osobnim i profesionalnim postignućem?**

- Lončar: Moj najveći profesionalni i osobni uspjeh upravo je ta povezanost mnogih poslova koje radim i koji se međusobno isprepliću. A nekako, čini mi se, najveći me uspjesi tek očekuju, ha, ha!

Šimić: Ne. Ja sebe doživljam kao cjelovitu osobu. Sva su moja postignuća i »funkcije« dio mog puta i dio mog života. Od svojih uloga mogu jedino izdvojiti moju ulogu u obitelji bez koje ničega ovoga ne bi bilo.

■ **Kakvi su daljnji planovi Male scene i što možemo očekivati za 20 godina?**

- Šimić: Mala scena će dalje razvijati autorsko kazalište i istraživati mogućnosti komunikacije s našom publikom. Vjerojatno ćemo se više posvetiti predstavama u prostorima gdje borave djeca, sigurno ćemo se povezivati u europske i svjetske mreže i sudjelovati u međunarodnim koprodukcijama i nastaviti naš rad u europskom kontekstu, ali naša primarna zadaća bit će briga za estetski odgoj naše najmanje publike.

Lončar: Planovi su razvijati svoj autohtoni izraz, a za 20 godina...morat ćete nas to pitati 2029. godine!

Uspješnost dječje predstave ne mjeri se brojem prodanih karata

Koja je formula dobre, uspješne predstave za djecu?

- Lončar: S čije pozicije gledano - djeteta, tete u vrtiću, glumca, producenta, mame i tate? Često imamo slučaj da djeca predstavu obožavaju, ali ju odrasli ne razumiju. Dakle, pitanje je puno kompleksnije nego što se čini.

Šimić: Nema formule! Hrvatsko kazalište bazirano je na formulama po kojima se »zna što djeci treba i što im se treba dati«. Upravo obrnuto, uspješna predstava je ona koja je pronašla jedinstven, originalan put komunikacije s djecom. Uspješnost predstave za djecu ne bi se smjela vrednovati kvantitativnim pokazateljima. Broj prodanih karata ili broj izvedaba nije ujedno i pokazatelj uspješnosti. Ponekad jest, ali ne nužno.